

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата юридичних наук
Курко Олександра Миколайовича на дисертацію Кердзевадзе Інни
Рамазівни «Адміністративно-правові засади державної служби
України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право

Політична, економічна та адміністративна реформи в Україні знаходяться у перманентному стані, а у формуванні громадянського суспільства роль державної служби досить незначна. Положення державної служби потребують удосконалення для досягнення підвищення ефективності державної служби її дієвості, удосконалення професіоналізму і компетентності державних службовців та правового визначення їх статусу. Саме тому в науці адміністративного права існує багато наукових праць спрямованих на виявлення проблем адміністративно-правових засад державної служби та пошуку шляхів їх вирішення.

Серед проблем, які потребують поглибленого дослідження в ракурсі адміністративного права, слід виокремити необхідність здійснення загальнотеоретичного аналізу інституту державної служби через аналіз ключових понять та функцій державної служби, визначення правових принципів її функціонування тощо. У цьому ж аспекті видається доцільним удосконалити механізм правового регулювання юридичної відповідальності державних службовців.

Адміністративно-правові засади державної служби України регламентує велика кількість норм національних та міжнародних нормативних актів. Проте якість будь-якого правового впливу визначається не кількістю діючих норм, а перш за все результатами застосування того чи іншого положення закону на практиці.

Незважаючи на те, що окремі аспекти державної служби вивчало чимало вчених, дослідження у комплексі порушених питань не провадилось. Між тим, належне дослідження визначеної теми можна вважати

вирішальним кроком до становлення демократичної правової держави, здатної надійно захистити права та законні інтереси людини і громадянина, чим ще раз підкреслюється важливість порушеної в дисертації проблеми. Вказане і обумовлює актуальність дисертаційного дослідження І.Р. Кердзевадзе.

Сформульовані дисертантом мета та задачі дисертації, обрані методи дослідження, використана теоретико-методологічна та емпірична база дозволили у повній мірі отримати обґрунтовані та достовірні результати. Мета дисертаційного дослідження полягає у визначенні сутності, змісту та особливостей адміністративно-правових засад державної служби України, а також окресленні шляхів їх розвитку та вдосконалення. Для досягнення поставленої мети в дисертації було поставлено та вирішено такі основні задачі: здійснити історико-правовий огляд становлення та розвитку державної служби України; з'ясувати принципи державної служби України; уточнити завдання і функції державної служби України; охарактеризувати нормативно-правове забезпечення державної служби України; визначити систему управління державною службою України; надати характеристику особливостям вступу на державну службу України; окреслити підстави та порядок проходження і припинення державної служби України; охарактеризувати особливості контролю у сфері державної служби України; вивчити зарубіжний досвід функціонування державної служби та з'ясувати можливості його впровадження в Україні.

Методологічна база, застосована під час наукової роботи здобувачем, є достатньо широкою, різноманітною, зумовлюється особливостями об'єкта та предмета дослідження. Дисертант впевнено володіє як загальнонауковими методами наукового пізнання, так і спеціальними, що дозволило йому одержати науково обґрунтовані висновки, які містять в собі елементи наукової новизни.

Науковою та теоретичною базою для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, які визначають правові засади державної служби України. Також, дисертант звертався до праць та законодавства окремих зарубіжних країн, досвід яких може бути корисний Україні. Інформаційною та емпіричною основою дослідження є узагальнення практики у сфері державної служби України, довідкові видання та статистичні матеріали.

Дисертація містить ряд важливих висновків як теоретичного, так і практичного характеру. При цьому викладення матеріалу є послідовним, зваженим, чітким та доступним. Структура роботи є логічною та дозволяє всебічно розглянути підняту проблему. Зроблені пропозиції характеризуються відповідністю реальним тенденціям та обґрунтованістю. Актуальність тематики та вдале застосування методів пізнання обумовлюють її аргументованість і необхідність для подальшого розвитку правової науки. В цілому, робота виконана на високому науковому рівні.

Позитивно слід відзначити спробу автора розширити понятійний апарат досліджуваної проблематики. Так, ним запропоновано власні визначення поняття принципів державної служби, «адміністрування» у сфері державної служби, контролю у сфері державної служби, дисциплінарного провадження, під яким запропоновано розуміти процедуру, що ініціюється уповноваженою особою з метою визначення ступеня вини, характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку, здійснюється стосовно державних службовців, незалежно від категорії посади державної служби і ін.

Автором детально проаналізовано Закон України «Про державну службу», яким охоплені всі ключові сегменти правовідносин, котрі виникають у сфері державної служби.

Можна підтримати думку дисертанта щодо необхідності виключення із сфери дії закону України «Про державну службу» посад працівників центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій; працівників центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; працівників центрів з нарахування та здійснення соціальних виплат; працівників архівних установ, архівів, архівних підрозділів, архівних відділів (с.60).

Варто відмітити і запропоновану здобувачем класифікацію повноважень суб'єктів системи управління державної служби, яку можна поділити на декілька груп: повноваження щодо формування державної політики у сфері державної служби; повноваження щодо контролю та нагляду за діяльністю державних службовців; повноваження з попередження, виявлення та припинення правопорушень у сфері державної служби; повноваження з аналізу стану протидії правопорушенням, зокрема корупційним, у сфері державної служби та формуванню пропозицій щодо його покращення (с.81).

Викликає інтерес надана автором пропозиція, що Законом України «Про державну службу» закріплена кількість посад державної служби категорій «А» і «Б», разом із тим автором наголошено на необхідності зробити виняток для територіальних органів центральних органів виконавчої влади та структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, що утворені як юридичні особи, штатна чисельність яких становить менше 25 осіб (с.91).

Цікавим для пізнання та обґрунтованим є висновок, що контроль у сфері державної служби - це перевірка законності та доцільності дій, а також, додержання службової дисципліни. Контроль у сфері державної служби спрямований на захист та відновлення прав, свобод і інтересів індивідуальних та колективних суб'єктів публічно-правових відносин, а також, забезпечення законності і підвищення їх ефективності діяльності

державних службовців. Пропозиція закріпити в законі України «Про державну службу» адміністративну, кримінальну та цивільно-правову відповідальність (с.172).

Має практичне значення узагальнення зарубіжного досвіду щодо здійснення державної служби та можливості його впровадження в Україні (підрозділ 3.2) у якому визначено особливості функціонування державної служби таких країн як Німеччина, Великобританія, Франція, США, Канада, та зазначено, що правове регулювання України в сфері державної служби, в цілому, відповідає нормам міжнародного права, але є недостатнім, для того, щоб і на практиці застосування норм відповідало правозастосовній практиці європейських країн. Запропоновано внести зміни до закону України «Про державну службу» в частині встановлення правил прийняття на державну службу та просування по ній не лише на конкурсній основі, а й за «системою заслуг» (с.173).

Не менш важливими для покращення формування та удосконалення адміністративно-правових засад державної служби України є й інші висновки, зроблені автором дисертації.

Аналіз викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях свідчить про їх повноту та достовірність. Всі статті відповідають встановленим вимогам до такого роду робіт на предмет постановки в них актуальної проблеми, аналізу останніх наукових доробок у досліджуваній сфері, формулювання цілей наукового пошуку, завершеності наукового дослідження шляхом вирішення поставленого наукового завдання.

Основні положення автореферату в цілому відображають основний зміст дисертаційної роботи. Структура автореферату відповідає встановленим вимогам. Обсяг дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам та забезпечує комплексний розгляд поставлених завдань.

Проведений аналіз дисертації свідчить про те, що під час дослідження опрацьовано значну кількість джерел, зокрема нормативно-правових актів, що слід віднести до переваг роботи. Особливо слід відмітити те, що

дисертація виконувалася під час постійних змін у законодавстві, що, очевидно, зумовлювало постійне відстеження цих змін та поглиблену увагу здобувача до пропозицій, що вносились протягом цього періоду.

Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, що містяться в тексті роботи.

1. Для досягнення мети дисертації стосовно дослідження предмету наукової роботи «адміністративно-правові засади державної служби», автор ставить перед собою вирішення ряду основних задач (стор. 5-6) у яких, чомусь, не передбачає розкриття поняття та змісту дефініції «відповідальності державних службовців». Разом із тим, в пункті 8 висновку до дисертації, пропонує внести зміни до закону України «Про державну службу» з питань відповідальності, у підрозділі 3.1 «Контроль у сфері державної служби України» детально аналізує наукові підходи та погляди законодавця, праць вітчизняних і зарубіжних вчених, щодо конституційної, дисциплінарної, адміністративної відповідальності, відповідальності за корупційні діяння. На мою думку, задачі в дисертації були б більше науково обґрунтованими, якби в них було передбачено визначення поняття відповідальності державних службовців та з'ясування його особливостей.

2. Беручи до уваги те, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади державної служби України» має конкретне практичне спрямування, багато висновків дисертанта можуть уже використовуватися на практиці суб'єктами системи державної служби, разом із тим, більшу увагу необхідно було б приділити проблемі засобів і способів у сфері державної служби. Результатом дослідження цих питань повинно було б стати передбачення в структурі дисертації, одного підрозділу який був би присвячений розгляду форм та методів у сфері державної служби.

3. Так, здобувач на стор. 115 дисертації надає визначення терміну «контроль у сфері державної служби» під яким пропонує розуміти перевірку законності та доцільності дій, а також, додержання службової дисципліни. На

мою думку визначення терміну «контроль у сфері державної служби» зроблене дисертантом потребує доопрацювання, або уточнення, оскільки не всі особливості контролю в ньому враховані та інтерпретовані, зокрема, такі як відповідність існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, ефективність діяльності контрольованих об'єктів.

4. Наведені в дисертаційному дослідженні пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правових засад державної служби України було б бажаним викласти у вигляді конкретних проектів внесення змін до існуючих нормативно-правових актів (або в тексті роботи, або в додатках до неї).

Вищевказані спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація «Адміністративно-правові засади державної служби України» є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності розв'язують важливі наукові задачі у галузі адміністративного права, яке за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною корисністю, обґрунтованістю одержаних результатів відповідає п. 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор — Кердзевадзе Інна Рамазівна - заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук

зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право.

Офіційний опонент:
кандидат юридичних наук
прокурор відділу
прокуратури Київської області

О.М. Курко